

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 29. september 2021
Kontor: Kontoret for Organiseret
Kriminalitet
Sagsbeh: Nikolai Pindstrup
Sagsnr.: 2021-4071-0046
Dok.: 2110327

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1153 for så vidt angår kompetente myndigheders adgang til centrale bankkontoregistre via det centrale adgangspunkt

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

Nyt notat.

KOM (2021) 429 final

1. Resumé

Direktivforslaget blev fremsat den 20. juli 2021. Forslaget er omfattet af det danske retsforbehold, og forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark. Forslaget skal ses i lyset af det samtidig fremsatte forslag til et nyt hvidvaskdirektiv, hvormed der bl.a. lægges op til, at de centraliserede automatiske mekanismer, der blev indført med direktiv (EU) 2018/843 (5. hvidvaskdirektiv), sammenkobles via et centralt adgangspunkt for bankkontoregistre (BAR), som skal udvikles og drives af Kommissionen. Nærværende forslag har således til formål at udvide adgangen til BAR til også at omfatte de kompetente myndigheder med hensyn til at forebygge, afsløre, efterforske eller retsforfølge strafbare handlinger, der er udpeget efter direktiv (EU) 2019/1153. Fra dansk side er man positivt indstillet over for Kommissionens forslag om at styrke den fælles europæiske strafferetlige bekæmpelse af alvorlige strafbare handlinger, herunder hvidvask af penge, organiseret kriminalitet og finansiering af terrorisme.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 20. juli 2021 forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1153 for så vidt angår kompetente myndigheders adgang til centrale bankkontoregistre via det centrale adgangspunkt (KOM (2021) 429 final).

Forslaget er relateret til Kommissionens nye hvidvaskpakke indeholdende en række nye EU-tiltag til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering, herunder forslag til et nyt hvidvaskdirektiv, en ny hvidvaskforordning samt forslag til en forordning om en ny fælles EU-hvidvasktilsynsmyndighed. Det bemærkes, at Erhvervsministeriet vil udarbejde særskilte grund- og nærhedsnotater vedrørende forslagene i Kommissionens hvidvaskpakke, når de foreligger i danske sprogversioner.

Ændringsforslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 87, stk. 2. Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Danmark tager derfor ikke del i vedtagelsen af ændringsforslaget, ændringsforslaget binder ikke Danmark, og Danmark er ikke underlagt anvendelsen af ændringsforslaget. Dette fremgår ligeledes af præambelbetragtning nummer 10 i ændringsforslaget.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at styrke adgangen til informationer om bankkonti på tværs af EU ved at udvide adgangen til det centrale adgangspunkt for bankkontoregistre (BAR), som Kommissionen samtidig har foreslået indført med det nye hvidvaskningsdirektiv.

Med forslaget forpligtes medlemsstaterne til at give de kompetente nationale retshåndhævende myndigheder (politimyndigheder mv.) adgang til visse bankkontooplysninger i andre medlemsstater, der er tilgængelige via det centrale adgangspunkt for bankkontoregistre (BAR), når det er nødvendigt for udførelsen af deres opgaver med henblik på at forebygge, afsløre, efterforske eller retsforfølge en alvorlig strafbar handling.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF art. 294) medlovgiver. Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forhold til nærhedsprincippet anført, at organiserede kriminelle grupper ofte opererer på tværs af grænserne, herunder bl.a. for at skjule og geninvestere deres ulovligt erhvervede aktiver, og at den trussel, der er forbundet med, at organiserede kriminelle grupper anvender deres ulovlige profit til at infiltrere økonomien, påvirker Unionen som helhed og derfor kræver en indsats på EU-plan.

På den baggrund anfører Kommissionen, at Unionen kan træffe foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. TEU artikel 5. Kommissionen anfører videre, at forslaget er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. TEU artikel 5, og at forslaget ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

Regeringen er enig i vurderingen af, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Det følger af artikel 32 a, stk. 1, i direktiv (EU) 2018/843 (5. hvidvaskdirektiv), at medlemsstaterne er forpligtet til at indføre centrale automatiske mekanismer, f.eks. centrale registre eller centrale elektroniske systemer for dataudtræk, som bl.a. muliggør rettidig identifikation af alle fysiske eller juridiske personer, som har eller kontrollerer betalingskonti og bankkonti, der identificeres ved IBAN-numre. De centrale mekanismer skal indeholde navn og øvrige identifikationsoplysninger samt oplysninger om dato for åbning og lukning af kontoen, men ikke eksempelvis transaktions- og saldooplysninger.

Hvidvaskdirektivets artikel 32 a er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1330 af 9. september 2020 om en central automatisk mekanisme for oplysninger om betalingskonti, bankkonti og deponeringsbokse, der er udstedt i medfør af hvidvasklovens § 30 a og § 78, stk. 6. Det fremgår af bekendtgørelsens § 4, at Hvidvasksekretariat, der er Danmarks finansielle efterretningsenhed, har adgang til den centrale automatiske mekanisme.

I forhold til retshåndhævende myndigheders adgang til oplysninger fra banker og andre finansielle virksomheder bemærkes, at der efter retsplejeloven som led i efterforskning af lovovertrædelser under en række nærmere betingelser kan anvendes forskellige straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, dataaflysning, ransagning, beslaglæggelse og edition.

Reglerne om edition blev ændret ved lov nr. 124 af 30. januar 2021, således at politiet i sager vedrørende efterforskning af økonomisk kriminalitet kan træffe afgørelse om edition af oplysninger fra banker og andre finansielle virksomheder omfattet af hvidvaskloven uden indhentelse af retskendelse. Formålet med ændringen var at effektivisere efterforskningen af økonomisk kriminalitet ved at forenkle adgangen for politiet til oplysninger om transaktioner, konti, depoter, bokse eller lignende.

Endelig bemærkes, at politiet har mulighed for at indhente oplysninger i andre lande til brug for efterforskning i Danmark navnlig efter reglerne i retshjælpskonventionen.

7. Konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF artikel 87, stk. 2, der er omfattet af det danske retsforbehold. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, ligesom direktivet ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser for Danmark.

8. Høring

Forslaget blev den 24. september 2021 sendt i høring hos specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

10. Regeringens (foreløbige) generelle holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for Kommissionens forslag om at styrke den fælles europæiske strafferetlige bekæmpelse af alvorlige strafbare handlinger, herunder hvidvask af penge, organiseret kriminalitet og finansiering af terrorisme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.